MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2019. május 8.[1]

C-267/18. sz. ügy

Delta Antrepriză de Construcții și Montaj 93 SA
kontra
Compania Națională de Administrare a Infrastructurii Rutiere SA

(a Curtea de Apel Bucureşti [bukaresti ítélőtábla, Románia] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – 2014/24/EU irányelv – Közbeszerzés – Fakultatív kizárási okok – Valamely gazdasági szereplőnek a közbeszerzési eljárásban való részvételből amiatt történő kizárása, hogy a korábbi szerződést azon indokkal szüntették meg, hogy az alvállalkozók bevonását nem közölte az ajánlatkérő szervvel – A jelentős mértékű vagy tartós meg nem felelés fogalma – A korábbi szerződés megszüntetésére vonatkozó információ visszatartása – Az alvállalkozóknak a szerződés teljesítésében való részvételére vonatkozó információ – Célkitűzések és célok – Az információ visszatartásának súlyossága”

1. A 2014/24/EU irányelv[2] felhatalmazást ad arra, hogy a közbeszerzési eljárásokból kizárják az ajánlattevőt, amely részéről „jelentős mértékű vagy tartós meg nem felelés volt tapasztalható […] egy korábbi szerződésből […] eredő lényeges követelmény teljesítésében és ez az említett korábbi szerződés lejárat előtti megszüntetéséhez […] vezetett” (az 57. cikk (4) bekezdésének g) pontja).

2. A román bíróság azzal kapcsolatos kétségeit terjeszti a Bíróság elé, hogy a hivatkozott rendelkezés alkalmazandó-e, ha a „korábbi szerződés lejárat előtti megszüntetése” amiatt következett be, hogy a nyertes ajánlattevő a közigazgatási szerv tudomása nélkül vont be alvállalkozókat az építési beruházás bizonyos részébe. E körülményhez hozzáadódott, hogy az új közbeszerzési eljárásban a hivatkozott gazdasági szereplő azt sem közölte a (második) ajánlatkérő szervvel, hogy a korábbi szerződést lejárat előtt megszüntették.

1 Eredeti nyelv: spanyol.

2 A közbeszerzésről és a 2004/18/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2014. február 26-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2014. L 94., 65. o.; helyesbítés: HL 2015. L 275., 68. o.).

I. Jogi háttér

A. Az uniós jog. A 2014/24 irányelv

3. A (101) preambulumbekezdés alapján:

„Biztosítani kell továbbá az ajánlatkérő szervek számára annak lehetőségét, hogy kizárják a megbízhatatlannak bizonyult gazdasági szereplőket, például akik megsértették a környezetvédelmi vagy a szociális kötelezettségeiket, beleértve a fogyatékossággal élő személyek számára való akadálymentességre vonatkozó szabályokat és a súlyos szakmai kötelességszegés egyéb formáit, mint például a versenyszabályok vagy a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok megsértését. Egyértelművé kell tenni, hogy a súlyos szakmai kötelességszegés kétségessé teheti az adott gazdasági szereplő tisztességességét, és ezáltal alkalmatlanná teheti a gazdasági szereplőt arra, hogy közbeszerzési szerződést ítéljenek oda neki, függetlenül attól, hogy egyébként rendelkezne-e a szerződés teljesítéséhez szükséges technikai és gazdasági képességekkel.

Szem előtt tartva, hogy az ajánlatkérő szerv fogja viselni a felelősséget az esetleges hibás döntésének a következményeiért, az ajánlatkérő szervnek lehetőséget kell kapnia arra is, hogy súlyos szakmai kötelezettségszegésnek minősítse azt az esetet, amikor – a kötelező kizárási okok fennállásáról szóló végleges és kötelező erejű döntés meghozatala előtt – bármilyen elfogadható módon bizonyítani tudja, hogy a gazdasági szereplő megszegte a kötelezettségeit, beleértve az adók és a társadalombiztosítási járulékok befizetésével kapcsolatos kötelezettségeket, kivéve ha a nemzeti jogszabály eltérően rendelkezik. Az ajánlatkérő szervet arra is fel kell jogosítani, hogy kizárja azokat a részvételre jelentkezőket vagy ajánlattevőket, amelyek korábbi közbeszerzési szerződések lényeges követelményeit súlyos hiányosságokkal teljesítették, például meghiúsult a szállítás vagy a teljesítés, a szállított terméknek vagy nyújtott szolgáltatásnak jelentős hibái voltak, amelyek a tervezett felhasználásra alkalmatlanná tették, vagy a gazdasági szereplő szabálytalan magatartása súlyos kétségeket ébreszt a megbízhatóságát illetően. A nemzeti jogban rendelkezni kell az ilyen kizárások maximális időtartamáról.

A fakultatív kizárási okok alkalmazásakor az ajánlatkérő szerveknek különös figyelmet kell fordítaniuk az arányosság elvére. A kisebb szabálytalanságoknak csak kivételes esetekben szabad a gazdasági szereplő kizárásához vezetnie. A kisebb szabálytalanságok ismétlődő előfordulása ugyanakkor kétségekre adhat okot a gazdasági szereplő megbízhatóságát illetően, és így indokolttá teheti a kizárást.”

4. Az 57. cikk („Kizárási okok”) rögzíti, hogy:

„[…]

(4) Az ajánlatkérő szerv kizárhat gazdasági szereplőt a közbeszerzési eljárásban való részvételből, illetve a tagállamok kötelezhetik az ajánlatkérő szervet a gazdasági szereplő kizárására a következő esetek bármelyikében:

[…]

c) ha az ajánlatkérő szerv megfelelő módon bizonyítani tudja, hogy a gazdasági szereplő súlyos szakmai kötelességszegést követett el, amely miatt tisztességessége kérdésessé vált;

[…]

g) ha a gazdasági szereplő részéről jelentős mértékű vagy tartós meg nem felelés volt tapasztalható valamely korábbi közbeszerzési szerződésből vagy egy ajánlatkérő szervvel kötött korábbi szerződésből vagy korábbi koncessziós szerződésből eredő lényeges követelmény teljesítésében és ez az említett korábbi szerződés lejárat előtti megszüntetéséhez, kártérítési követeléshez vagy egyéb hasonló szankciókhoz vezetett;

h) ha a gazdasági szereplő a kizárási okok fenn nem állásának és a kiválasztási szempontok teljesülésének ellenőrzéséhez szükséges információk szolgáltatása során hamis nyilatkozatot tett, információkat tartott vissza vagy nem tudja bemutatni az 59. cikk értelmében megkívánt kiegészítő iratokat;

[…]

(5) Az ajánlatkérő szerv köteles az eljárás során bármikor kizárni egy gazdasági szereplőt a részvételből, amennyiben kiderül, hogy az adott gazdasági szereplő esetében – az eljárás előtt vagy során elkövetett cselekményei vagy mulasztásai következtében – az (1)–(2) bekezdésében említett helyzetek valamelyike áll fenn.

Az ajánlatkérő szerv köteles az eljárás során bármikor kizárhat [helyesen: Az ajánlatkérő szerv az eljárás során bármikor kizárhat], illetve a tagállamok kötelezhetik, hogy kizárjon egy gazdasági szereplőt a részvételből, amennyiben kiderül, hogy az adott gazdasági szereplő esetében – az eljárás előtt vagy során elkövetett cselekményei vagy mulasztásai következtében – a (4) bekezdésében említett helyzetek valamelyike áll fenn.

(6) Az (1) és a (4) bekezdésben említett helyzetek valamelyikében lévő gazdasági szereplő bizonyítékkal szolgálhat a tekintetben, hogy a releváns kizárási okok ellenére az általa tett intézkedések kellőképpen igazolják a megbízhatóságát. Amennyiben ez a bizonyíték kielégítőnek minősül, a gazdasági szereplőt nem lehet kizárni a közbeszerzési eljárásból.

Ennek érdekében a gazdasági szereplőnek bizonyítania kell, hogy a bűncselekménnyel vagy kötelességszegéssel okozott kárt megtérítette vagy vállalta annak megtérítését, a nyomozó hatóságokkal aktívan együttműködve átfogóan tisztázta a tényeket és a körülményeket, és olyan konkrét technikai, szervezeti és személyi intézkedéseket hozott, amelyek alkalmasak a további bűncselekmények vagy kötelességszegések megelőzésére.

A gazdasági szereplő által hozott intézkedéseket a bűncselekmény vagy kötelességszegés súlyosságának és sajátos körülményeinek figyelembevételével kell értékelni. Ha az intézkedések nem minősülnek megfelelőnek, a gazdasági szereplő részére indokolást kell adnia döntésről.

[…]”

5. A 71. cikk („Alvállalkozás”) megállapítja, hogy:

„[…]

(2) A közbeszerzési dokumentumokban az ajánlatkérő szerv kérheti az ajánlattevőtől, illetve a tagállam kötelezheti az ajánlatkérő szervet arra, hogy kérje az ajánlattevőtől, hogy ajánlatában jelölje meg, ha van a szerződésnek olyan része, amelyre vonatkozóan harmadik személlyel alvállalkozói szerződést kíván kötni, és jelölje meg a javasolt alvállalkozókat.

[…]

(5) Az építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződések esetében, és az ajánlatkérő szerv közvetlen felügyelete mellett a létesítményeknél nyújtott szolgáltatások tekintetében, a szerződés odaítélése után, és legkésőbb a szerződés teljesítésének megkezdésekor az ajánlatkérő szervnek kérnie kell a fővállalkozótól, hogy adja meg az adott építési beruházásba vagy szolgáltatásba bevont alvállalkozóinak nevét, elérhetőségét és jogi képviselőinek nevét, amennyiben ezen adatok az adott időpontban már ismertek. Az ajánlatkérő szervnek kérnie kell a fővállalkozótól, hogy értesítse az ajánlatkérő szervet a fenti adatokban a szerződés időtartama során beállt változásokról, valamint az építési munkákba vagy szolgáltatásokba a későbbiekben bevont új alvállalkozók adatairól.

Az első albekezdéstől eltérve a tagállamok kötelezhetik közvetlenül a fővállalkozót, hogy adja meg a szükséges információkat.

Amennyiben az e cikk (6) bekezdése b) pontjának céljához szükséges, a kért információhoz csatolni kell az alvállalkozó által tett, az 59. cikkben előírt nyilatkozatot. […]

(6) A 18. cikk (2) bekezdésében említett kötelezettségek megszegésének elkerülése érdekében megfelelő intézkedéseket lehet hozni, például:

[…]

b) Az ajánlatkérő szervek az 59., 60. és 61. cikkel összhangban ellenőrizhetik, vagy a tagállamok kötelezhetik az ajánlatkérő szerveket arra, hogy ellenőrizzék, hogy az alvállalkozók esetében fennállnak-e az 57. cikk szerinti kizárási okok. Ilyen esetekben az ajánlatkérő szervnek köteleznie kell a gazdasági szereplőt, hogy lépjen azon alvállalkozó helyébe, amelynek esetében az ellenőrzés azt derítette ki, hogy kötelező kizárási okok állnak fenn. Az ajánlatkérő szerv előírhatja, vagy a tagállamok kötelezhetik az ajánlatkérő szervet arra, hogy előírja a gazdasági szereplőnek, hogy lépjen azon alvállalkozó helyébe, amelynek esetében az ellenőrzés azt derítette ki, hogy nem kötelező kizárási okok állnak fenn.

[…]”

B. A nemzeti jog. Legea nr. 98/2016 privind achizițiile publice (a közbeszerzésről szóló 98/2016. sz. törvény [a továbbiakban: 98/2016. sz. törvény])

6. A 167. cikk így szól:

„(1) Az ajánlatkérő szerv kizárja a közbeszerzési szerződés vagy keretmegállapodás odaítélésére irányuló eljárásból azt a gazdasági szereplőt, amely az alábbi helyzetek egyikében található:

[…]

g) a gazdasági szereplő súlyosan vagy ismétlődően megsértette a valamely korábban kötött közbeszerzési szerződésből, ágazati közbeszerzési szerződésből vagy koncessziós szerződésből eredő alapvető kötelezettségét, és e jogsértés a szerződés idő előtti megszüntetéséhez, kártérítési követeléshez vagy egyéb hasonló szankciókhoz vezetett;

h) a gazdasági szereplő a kizárási okok fenn nem állásának és a kiválasztási vagy minősítési szempontok teljesülésének ellenőrzéséhez szükséges információk szolgáltatása során hamis nyilatkozatot tett, információkat tartott vissza vagy nem tudja bemutatni a megkívánt igazoló iratokat;

[…]

(8) Az (1) bekezdés g) pontja értelmében súlyos szerződésszegésnek minősülnek különösen a szerződés nemteljesítése, a termékek/munkák/szolgáltatások olyan átadása/elvégzése/nyújtása, amely olyan lényeges hibában szenved, amely alkalmatlanná teszi azt a szerződés szerinti használatra.”

7. A 171. cikk a következőket írja elő:

„(1) A 164. és 167. cikkben említett, az odaítélési eljárásból való kizárást eredményező helyzetek valamelyikében lévő gazdasági szereplő bizonyítékkal szolgálhat a tekintetben, hogy a releváns kizárási okok ellenére az általa tett intézkedések kellőképpen igazolják a megbízhatóságát.

(2) Ha az ajánlatkérő szerv úgy véli, hogy a gazdasági szereplő által az (1) bekezdésben foglalt rendelkezés alapján szolgáltatott bizonyíték adott esetben elegendő a megbízhatóságának igazolására, nem zárja ki a gazdasági szereplőt az odaítélési eljárásból.

(3) A 164. és 167. cikkben említett helyzetek valamelyikében lévő gazdasági szereplő által az ajánlatkérő szerv részére benyújtható bizonyíték – az (1) bekezdés értelmében – a bűncselekménnyel vagy más jogsértéssel okozott esetleges kár megtérítésére vagy annak vállalására, a bűncselekménnyel vagy más jogsértéssel összefüggő tényeknek és körülményeknek a nyomozó hatóságokkal aktívan együttműködve történő átfogó tisztázására, valamint olyan konkrét és megfelelő technikai, szervezeti és személyi intézkedések meghozatalára vonatkozik, mint a jogsértő magatartás elkövetésében érintett személyekkel vagy szervezetekkel való kapcsolat megszakítása, a munkaerő átszervezésére, az ellenőrzési és jelentéstételi rendszerek alkalmazására irányuló, és olyan intézkedések, amelyek a törvények és a szabályok tiszteletben tartásának ellenőrzésére szolgáló belső auditrendszer létrehozására irányulnak vagy más belső felelősségviselési és kártérítési szabályok elfogadása újabb bűncselekmények vagy más jogsértések elkövetésének megelőzése érdekében.

[…]”

II. A jogvita tényállása és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

8. 2010. október 3-án Râmnicu Vâlcea önkormányzata (Románia) a szabadidős intézet átalakításával és modernizációjával összefüggő építési munkákra vonatkozó szerződést a Delta Antrepriză de Construcții și Montaj 93 SA (a továbbiakban: Delta) és két másik olyan társaság részére ítélte oda, amelyekkel a Delta vállalkozások ideiglenes társulását (UTE1) hozta létre.

9. 2017. június 7-én az önkormányzat a szerződés megszüntetéséről határozott arra hivatkozással, hogy az UTE1 megszegte azt, mivel a munka fontos részeit az előzetes engedélye nélkül alvállalkozókra bízta annak ellenére, hogy az ajánlattételhez szükséges dokumentáció egyik rendelkezése rögzítette, hogy a szerződés teljesítésébe semmilyen alvállalkozó nem vonható be az ajánlatkérő szerv engedélye nélkül. [3]

10. A szerződésnek az UTE1 hibájából történő lejárat előtti megszüntetését 2017. július 25-én közölték a Sistemul Electronic de Achiziții Publice (a közbeszerzési szerződések elektronikus rendszere; a továbbiakban: elektronikus rendszer) online felületén.

11. 2017. július 27-én a Compania Națională de Administrare a Infrastructurii Rutiere SA (a közútkezelésért felelős nemzeti társaság; a továbbiakban: CNAIR) felhívást tett közzé a „Proiectare și execuție lărgire la 4 benzi DN 7 Baldâna-Titu km 30 + 950 – 52 + 350” (Baldâna-Titu DN 7 országos közút 30 + 950 – 52 + 350 km szakaszának 4 sávosra való kibővítésére vonatkozó tervezés és kivitelezés) elnevezésű építési beruházásra vonatkozó közbeszerzési szerződés odaítélésére, amely 210 627 629 RON (46 806 139,78 euró) becsült értékű és 84 hónapos időtartamú volt.

3 Az említett határozatban megközelítőleg 2 345 299,70 lej (RON) (521 000 euró) összegű okozott kárral számoltak.

12. A Delta, a másik két társasággal együtt a vállalkozások új ideiglenes társulását (UTE2) hozta létre és ajánlattevőként részt vett az eljárásban. Részvételi kérelmében azt állította, hogy egyik kizárási ok sem áll fenn vele szemben.

13. A CNAIR bírálóbizottsága az elektronikus rendszer használata során hozzáfért a Râmnicu Vâlcea önkormányzata által kiadott megállapítási határozathoz, amelyben az UTE1 és az önkormányzat között létrejött szerződés megszüntetése szerepelt.

14. 2017. december 18-án a Delta és Râmnicu Vâlcea önkormányzata előzetes meghallgatását követően a CNAIR bírálóbizottsága kizárta az UTE2-t a közút kibővítésére vonatkozó szerződés odaítélésére irányuló eljárásból. E tekintetben arra hivatkozott, hogy a korábbi szerződés lejárat előtti megszüntetése és a második eljárásban az e körülményről való értesítés elmulasztása a 98/2016. sz. törvény 167. cikke (1) bekezdésének g) és h) pontjában meghatározott kizárási okoknak minősült.

15. Az UTE2 arra kérte az ajánlatkérő szervet, hogy vonja vissza a kizáró határozatot és folytassa le az ajánlat új értékelését. A CNAIR hallgatása miatt kifogást nyújtott be a kifogások elbírálására hatáskörrel rendelkező nemzeti tanácshoz (a továbbiakban: CNSC).

16. 2018. február 2-án a CNSC elutasította a kifogást, miután megállapította, hogy:

– Hatáskörrel rendelkezett az ajánlatot kizáró határozat jogszerűségének, valamint annak vizsgálatára, hogy fennáll-e a törvényben meghatározott kizáró ok, de nem rendelkezett hatáskörrel a megállapítási határozat jogszerűségének vizsgálatára.

– Az említett dokumentum, mivel vonatkozásában fennáll a jogszerűség vélelme, bizonyítja a korábbi közbeszerzési szerződésből eredő kötelezettségek teljesítésének súlyos elmulasztását.

– Az UTE2 csak a megállapítási határozat jogellenességére vonatkozó jogalapokra hivatkozott, és nem nyújtott be bizonyítékokat a saját megbízhatóságára vonatkozóan a 98/2016. sz. törvény 171. cikke alapján.

17. A CNSC határozatával szemben 2018. február 16-án keresetet nyújtottak be a kérdést előterjesztő bírósághoz. A keresetben összefoglalva arra hivatkoztak, hogy: a) a megállapítási határozat nem alkalmas annak igazolására, hogy a Delta súlyosan és ismétlődően megsértette a szerződéses kötelezettségeit; és b) feltéve, hogy ezen aktus megfelel a valóságnak, a hivatkozott határozatban foglalt utalások nem tartoznak a szerződéses kötelezettségek súlyos és ismételt megsértésében álló kizáró okok körébe.[4]

18. Ilyen körülmények között, a Curtea de Apel București (bukaresti ítélőtábla, Románia) előzetes döntéshozatal céljából a Bíróság elé terjeszti a következő kérdést:

„Értelmezhető-e úgy a közbeszerzésről és a 2004/18/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2014. február 26-i 2014/24/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 57. cikke (4) bekezdésének g) pontja, hogy a közbeszerzési szerződés azon indok alapján való megszüntetése, hogy a nyertes ajánlattevő a munkák egy részét az ajánlatkérő szerv engedélye nélkül alvállalkozókra bízta, valamely korábbi közbeszerzési szerződésből eredő lényeges követelménynek való olyan jelentős mértékű vagy tartós meg nem felelésnek minősül, amely a gazdasági szereplő közbeszerzési eljárásban való részvételből történő kizárásához vezet?”

4 A Delta hozzátette, hogy a megállapítási határozatot és a hivatkozott, feltételezett jogsértéseket is megtámadták a bíróság előtt.

III. A Bíróság előtti eljárás

19. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatok 2018. április 17-én érkeztek a Bírósághoz.

20. A Delta, a román kormány és az Európai Bizottság írásbeli észrevételeket nyújtott be. A 2019. február 27-én tartott tárgyaláson részt vett a Delta, az osztrák kormány és a Bizottság.

IV. Értékelés

A. Előzetes észrevétel

21. Az alapügyben eljáró bíróság kérdése a 2014/24 irányelv 57. cikke (4) bekezdése g) pontjának értelmezésére korlátozódik. Véleményem szerint azonban a Bíróság állandó gyakorlata alapján,[5] válasza kiterjeszthető az említett irányelvnek ugyanazon tényekkel kapcsolatos egyéb rendelkezéseire, hogy a kérdést előterjesztő bíróság számára a munkáját megkönnyítő elbírálási szempontokat nyújtson.

22. Közelebbről a szerződés idő előtti megszüntetésével kapcsolatos kizárási ok kétségtelenül a 2014/24 irányelv 57. cikke (4) bekezdése g) pontjának felel meg. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat[6] azonban megjegyzi, hogy az ajánlatkérő szerv bírálóbizottsága szerint „a 98/2016. sz. törvény 167. cikke (1) bekezdésének h) pontjában foglalt rendelkezéseket is alkalmazta a vita tárgyát képező ajánlatra”. Mivel e szabály a nemzeti jogszabályban a 2014/24 irányelv 57. cikke (4) bekezdésének h) pontja szerinti kizárási okot tükrözi, a Bíróság válasza teljesebb lehet, ha kiterjed az utóbbi oknak a vitatott tényállásra gyakorolt hatására is.[7]

B. A 2014/24 irányelv 57. cikke (4) bekezdésének g) pontja szerinti kizárási okról

23. Ahogy azt a Meca ügyre vonatkozó indítványban[8] megjegyeztem, a 2014/24 irányelv 57. cikkének (4) bekezdése a gazdasági szereplő azon magatartásai között, amelyek a közbeszerzési eljárásból való kizárást indokolhatják, hivatkozik arra is, hogy „súlyos szakmai kötelességszegést követett el, amely miatt tisztességessége kérdésessé vált” (a c) pont), valamint arra is, hogy „jelentős mértékű […] meg nem felelés volt tapasztalható valamely korábbi közbeszerzési szerződésből […] eredő lényeges követelmény teljesítésében és ez az említett korábbi szerződés lejárat előtti megszüntetéséhez […] vezetett” (a g) pont).

24. A 2014/24 irányelv (101) preambulumbekezdéséből lehet következtetni arra, hogy a c) pont szerinti szakmai kötelességszegések döntően *szerződésen kívüli* jellegűek, vagyis olyan jogellenes magatartások, amelyek általában a szerződéses jogviszonyok hatályán kívül fordulnak elő. Ez a helyzet a környezetvédelmi vagy szociális kötelezettségek megsértésével, a versenyszabályok vagy a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok megsértésével, vagy az adó- illetve társadalombiztosítási kötelezettségek megszegésével. Ezzel szemben, a g) pontban leírt magatartás tipikus *szerződés*szegés.

5 2015. október 22-i Impresa Edilux és SICEF ítélet (C-425/14, EU:C:2015:721), 20. pont: „Az a körülmény, hogy valamely kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdést csak bizonyos uniós rendelkezésekre hivatkozva fogalmazta meg, nem akadálya annak, hogy a Bíróság megadja e bíróság számára az uniós jog értelmezésének minden olyan elemét, amely hasznos lehet az utóbbi előtt lévő ügy megítéléséhez, akár hivatkozott ezekre a kérdéseinek megfogalmazásában, akár nem. E tekintetben a Bíróságnak kell a nemzeti bíróság által szolgáltatott információk összessége és különösen az előzetes döntéshozatalra utalás indokolása alapján meghatározni az uniós jog azon rendelkezéseit, amelyeknek az értelmezése a per tárgyára figyelemmel szükséges.”

6 15. pont.

7 A szerződés teljesítése elmulasztásának elemzése akár a 2014/24 irányelv 57. cikke (4) bekezdésének c) pontja szerinti kizárási okkal (azaz, súlyos szakmai kötelességszegéssel) is kapcsolatos lehet. Nem állok meg azonban ennek elemzésénél.

8 2019. március 7-i indítvány (C-41/18, EU:C:2019:183), 38–45. pont.

25. Tény ugyanakkor, hogy bizonyos szerződésszegések egyidejűleg egyfajta súlyos szakmai kötelességszegést is megvalósíthatnak, ilyennek minősülnek azok is, amelyeket valamely korábbi közbeszerzési szerződés keretén belül követtek el, és jelentőségük megalapozza a szerződéses jogviszony megszakítását.

26. Ebből a szempontból a két pont egymáshoz való viszonya a *lex generalis* (a c) pont) és a *lex specialis* (a g) pont) viszonyának felel meg, ami lehetővé teszi az általános rendelkezés céljaira és indokaira történő hivatkozást a g) pontban foglalt szabály értelmezése során figyelembe veendő elvek körülhatárolása céljából.

27. Mindkét kizárási ok gerincét egy lényeges elem képezi a nyertes ajánlattevő és az ajánlatkérő viszonyában, nevezetesen az előbbi *megbízhatósága*, amelyen az ajánlatkérő belé vetett bizalma alapszik. Habár a 2004/18/EK irányelv[9] nem hivatkozott kifejezetten erre az elemre, a Bíróság ítélkezési gyakorlata gondoskodott annak kidolgozásáról.[10]

28. A 2014/24 irányelv beemelte a megbízhatóságot mint a jogviszony kulcsfontosságú alkotóelemét, pontosan a súlyos szakmai kötelességszegéssel kapcsolatban. A (101) preambulumbekezdés első albekezdése szerint az ajánlatkérő szervek kizárhatják „a megbízhatatlannak bizonyult gazdasági szereplőket”. Ugyanez a preambulumbekezdés a második albekezdésében magában foglalja a korábbi közbeszerzési szerződésekre vonatkozó olyan magatartást, amely „súlyos kétségeket ébreszt a megbízhatóságát illetően”.

29. A gazdasági szereplő *megbízhatóságának* tulajdonított fontosság a 2014/24 irányelv 57. cikke egyes bekezdéseiben (a (6) és (7) bekezdésekben) is megjelenik, amikor lehetővé teszi a gazdasági szereplő számára, hogy intézkedéseket tegyen annak érdekében, hogy bizonyítsa, a releváns kizárási okok ellenére bizalmat érdemel. Ilyen módon a *megbízhatóság* mint tartalmi elem hatja át a részvételre jelentkező szubjektív körülményeivel kapcsolatos kizárási okokat.

30. Márpedig, a 2014/24 irányelv 57. cikkének célja szerint az ajánlatkérő szerv szabadságot élvez ezen alkotóelem (a részvételre jelentkező megbízhatóságának) megítélésében, anélkül hogy szükségszerűen függene más közigazgatási szervek értékelésétől. Az ajánlatkérő szervek hatáskörébe tartozik – csak és kizárólag az ő hatáskörükbe – azon kötelességszegések jelentőségének értékelése, amelyek olyan lényeges szerződéses kötelezettségszegéssel járnak, amely bizalomvesztés miatt a korábbi szerződés felmondását igazolja.

31. Ahogy már kitértünk rá, a 2014/24 irányelv 57. cikke (4) bekezdésének g) pontja szerinti, a jelen ügyben alkalmazott kizárási ok akkor irányadó, ha a korábbi szerződés teljesítése során a gazdasági szereplő részéről jelentős mértékű vagy tartós meg nem felelés volt tapasztalható[11] valamely lényeges követelmény teljesítésében, amely a hivatkozott korábbi szerződés lejárat előtti megszüntetéséhez vezetett.

9 Az építési beruházásra, az árubeszerzésre és a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 2004. március 31-i 2004/18/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2004. L 134., 114. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 7. kötet, 132. o.; helyesbítés: HL 2014. L 339., 14. o.).

10 2018. március 20-i Bizottság kontra Ausztria (állami nyomda) ítélet (C-187/16, EU:C:2018:194), 88. és 91. pont; 2016. december 14-i Connexxion Taxi Services ítélet (C-171/15, EU:C:2016:948), 28. pont; 2006. február 9-i La Cascina és társai ítélet (C-226/04 és C-228/04, EU:C:2006:94), 21. pont.

11 E cikk többes számot használ, ha a *hiányosságokról* van szó. Úgy vélem azonban, hogy a kritérium inkább minőségi, mint mennyiségi, amely alapján egyetlen jelentős mértékű hiányosság önmagában a kizárást eredményezheti. Ezt a tárgyaláson így határozta meg a Bizottság és az osztrák kormány is. A 2014/24 irányelv (101) preambulumbekezdése, amikor példákat hoz fel az általa utalt „súlyos hiányosságokra”, egyes számot használ a „meghiúsult a szállításra vagy a teljesítésre” vagy „a gazdasági szereplő olyan szabálytalan magatartására hivatkozva, amely súlyos kétségeket ébreszt a megbízhatóságát illetően”. Hangsúlyozom, hogy minden az intézkedésnek a magatartás súlyosságához viszonyított arányosságától függ.

32. Az említett állításból mindenekelőtt kiemelendő, hogy az ajánlattevő által elkövetett szabálytalanságnak kellően súlyosnak („jelentős mértékűnek”) kell lennie ahhoz, hogy az arányosság elve szempontjából igazolja a szerződés lejárat előtti megszüntetését.

33. A rendelkezés néhány nyelvi változatának összehasonlítása [12] bizonyítja, hogy e kizárási ok érvényesítéséhez valamely korábbi közbeszerzési szerződésben megállapított egyik lényeges kötelezettség teljesítésének elmulasztása szükséges. E kötelezettség tartalmi vagy alaki jellegű is lehet, mivel semmi akadálya, hogy olyan alaki kötelezettségek álljanak fenn, amelyek a közbeszerzési szerződés teljesítése szempontjából lényegesnek minősülnek. [13]

34. A kizárás fennállásához tehát nem elegendő egyszerűen a korábbi közbeszerzési szerződés egyoldalú megszüntetése. Az ajánlatkérő szervnek további értékelést kell végeznie a vállalkozásnak adott időpontban felrótt mulasztás tekintetében, és meg kell vizsgálnia, hogy megfelel-e, vagy nem a 2014/24 irányelv 57. cikke (4) bekezdése g) pontja szerinti követelményeknek.

35. A Bíróság nem állapíthatja meg a kérdést előterjesztő bíróság helyett a tényállást, és nem értékelheti a Delta kizárását indokoló mulasztás súlyosságát. Az alapügyben eljáró bíróságnak kell tehát tisztázni, hogy a jelen ügyben az alvállalkozóknak a városi szabadidős terület építési munkáiba való engedély nélkül történő bevonása [14] jelentős mértékű meg nem felelést jelentett-e az UTE1 és a Râmnicu Vâlcea önkormányzata között létrejött szerződés teljesítése során.

36. A Bíróság azonban néhány hasznos útmutatást adhat a kérdést előterjesztő bíróságnak az általa végzendő értékeléshez.

37. Először is mérlegelni kell az ajánlattételhez szükséges dokumentáció tartalmát és azt, hogy milyen mértékben írta elő kifejezetten a vállalkozás azon kötelezettségét, hogy közölje azon szándékát, hogy az építési munka bizonyos részéhez alvállalkozót kíván igénybe venni, és hogy e célból kérje az ajánlatkérő szerv engedélyét. A román kormány szerint voltak olyan kifejezett rendelkezések, amelyek értelmében az ajánlatkérő szerv hozzájárulása nélkül semmilyen alvállalkozó nem vehetett részt a szerződés teljesítésében. [15]

38. Emlékeztetni kell arra, hogy a 2014/24 irányelv 71. cikkének (2) bekezdése alapján, „a közbeszerzési dokumentumokban az ajánlatkérő szerv kérheti az ajánlattevőtől […], hogy ajánlatában jelölje meg, ha van a szerződésnek olyan része, amelyre vonatkozóan harmadik személlyel alvállalkozói szerződést kíván kötni, és jelölje meg a javasolt alvállalkozókat”. Az ajánlatkérő szerv csak ezen adat alapján lesz képes mérlegelni, hogy az alvállalkozó is megbízható-e. [16]

39. Az ajánlattételhez szükséges dokumentáció olyan rendelkezése, amely előzetes közlést ír elő, az uniós jogban tehát biztos jogalappal rendelkezik. Bevezetése egyébként megfelel a 2014/24 irányelv céljának, mivel az alvállalkozók bevonására irányuló szándékról szóló közlés mechanizmusaira és az alvállalkozók megjelölésére vonatkozik.

12 A spanyol változat az érdemi követelmény (requisito de fondo) kifejezést alkalmazza, de a többi nyelvi változat inkább az említett követelmény *lényegére* hivatkozik: így a német (einer wesentlichen Anforderung), az angol (substantive requirement), a francia (obligation essentielle),és az olasz változat (requisito sostanziale).

13 Az alvállalkozó részvételének szándékos eltitkolása, amelyről az ajánlattevő hallgat, hogy kijátssza a 2014/24 irányelv kötelezően alkalmazandó szabályait tükröző szerződéses rendelkezéseket, még ha látszólag alaki jellegű is, súlyos károkkal járhat és jelentős mértékűnek minősülhet e károktól és a csalárd szándéktól függően.

14 A Delta azt állítja ugyanis, hogy nem valósult meg alvállalkozás, hanem szolgáltatásnyújtásra és anyagok szállítására irányuló jogviszony állt fenn egy másik vállalkozással. Úgy tűnik, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozat, amelynek tényállási ismertetését a Bíróságnak el kell fogadnia, azon előfeltevésből indul ki, hogy ténylegesen alvállalkozók bevonásáról van szó.

15 Írásbeli észrevételeinek 17. pontja. A tárgyaláson vita merült fel e rendelkezés (23.6 számú rendelkezés) tartalmát illetően, annak fennállását a Delta ugyanakkor elismerte.

16 A 2014/24 irányelv (105) preambulumbekezdése: „[…] Kifejezetten le kell továbbá szögezni, hogy a tagállamok számára lehetővé kell tenni, hogy e tekintetben tovább is lépjenek, például azáltal, ha kiterjesztik az átláthatósági kötelezettségeket, […] vagy az ajánlatkérő szervek számára lehetővé teszik vagy előírják annak ellenőrzését, hogy az alvállalkozó nincs olyan helyzetben, amely a gazdasági szereplők kizárását vonja maga után. […]”

40. Míg a 2004/18 irányelv e tekintetben szűkszavú volt,[17] mivel csak azt említette, hogy helyénvaló rendelkezni az alvállalkozásról a kis- és középvállalkozások közbeszerzési szerződésekben való részvételének ösztönzése érdekében,[18] a 2014/24 irányelv azt hangsúlyozza, hogy miért olyan fontos „az alvállalkozói lánc […] átláthatósága”.

41. A 2014/24 irányelv preambulumában kifejezetten kifejti, hogy „mivel az ajánlatkérő szervek ezáltal információkhoz juthatnak arról, hogy […] [az] építési munkálatok helyszínén kik vannak jelen […]. Világossá kell tenni, hogy a szükséges információk közlésének kötelezettsége minden esetben a fővállalkozót fogja terhelni, vagy *az erre vonatkozóan az egyes ajánlatkérő szervek által az összes közbeszerzési eljárásban előírandó konkrét kikötések* alapján, vagy pedig a tagállamok által általánosan alkalmazandó rendelkezések révén a fővállalkozókra rótt kötelezettségek alapján.”[19]

42. Szigorúan véve szabályozási szempontból a 2014/24 irányelv 71. cikke (6) bekezdésének b) pontja megállapítja, hogy „az ajánlatkérő szervek […] ellenőrizhetik, vagy a tagállamok kötelezhetik az ajánlatkérő szerveket arra, hogy ellenőrizzék, hogy az alvállalkozók esetében fennállnak-e az 57. cikk szerinti kizárási okok”. Az említett ellenőrzés értelemszerűen azt igényli, hogy a nyertes ajánlattevő előzetesen tájékoztassa a hivatkozott szerveket arról, hogy a munka bizonyos részére alvállalkozókat kíván igénybe venni.

43. E feltevés alapján kiegészítő jelleggel ellenőrizni kell, hogy az alvállalkozó bevonásáról szóló értesítési kötelezettség megsértése az ajánlattételhez szükséges dokumentáció szerint együtt jár-e a szerződés lejárat előtti megszüntetésével. Ilyen esetben az ajánlatkérő szerv a szerződés megszüntetésével csak „betartja a saját maga által meghatározott szempontokat” a Connexxion Taxi Services ítélet értelmében.[20]

44. Másodsorban, a kérdést előterjesztő bíróságnak értékelnie kell, hogy *lényeges* kötelezettséget jelentett-e az ajánlatkérő szerv által kitűzött cél elérése szempontjából az, hogy közvetlenül és kizárólag a kiválasztott vállalkozás teljesítsen. Ellenkező esetben, nevezetesen, ha az említett építési szerződés keretében megjelent az alvállalkozókra történő hivatkozás lehetősége, még ha előzetes közlési kötelezettséghez és az ebből eredő közigazgatási engedélyhez kötötten is, fel kell mérni, hogy az említett közlés (és ennélfogva az előírt engedély) hiánya utólag nem vált-e jelentéktelen és orvosolható adminisztratív hibává.[21]

45. Harmadsorban, a kérdést előterjesztő bíróság mérlegelheti, hogy az alvállalkozó bevonása milyen mértékben érintette a városi szabadidőközpont építési munkáinak fontos részét, és az alvállalkozó közreműködése hátrányosan befolyásolta-e az említett munkák teljesítését.[22]

46. E megállapítások relevánsak a kizárási intézkedésnek az arányosság elve szempontjából[23] való megítéléséhez. Ha az első szerződésben a kötelezettségeit megszegő gazdasági szereplő magatartásának jelentősége nem ér el egy bizonyos fontossági szintet (azaz csak minimális jellegű), előfordulhat, hogy a második szerződésből való kizárása aránytalansága miatt megalapozatlan.

17 A 2004/18 irányelv (25. cikk) és a 2014/24 irányelv (71. cikk) alvállalkozásra vonatkozó szabályozásának összehasonlítása felfedi, hogy ha az ajánlattételhez szükséges dokumentáció azt előírja, lényegében véve továbbra is közölni kell az ajánlatkérő szervvel, hogy a munka mely részébe vonnak be alvállalkozót és meg kell jelölni a javasolt alvállalkozókat.

18 A 2004/18 irányelv (32) preambulumbekezdése.

19 A 2014/24 irányelv (105) preambulumbekezdése. Az eredeti szövegben kiemelés nélkül.

20 2016. december 14-i ítélet (C-171/15, EU:C:2016:948), 38. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

21 Ez az egyik lehetőség, amelyet a Bizottság írásbeli észrevételeiben leszögez (egyéb lehetőségek mellett, mint például az az eset, amikor az UTE1 célja megtéveszteni az ajánlatkérő szervet az alvállalkozó kilétével kapcsolatban).

22 A román kormány szerint, bár az előzetes döntéshozatalra utaló határozat nem pontosítja, hogy a hivatkozott teljesítésnek voltak-e hiányosságai, az UTE1 felelősségvállalási nyilatkozata az egyik jelzője annak, hogy voltak.

23 A 2014/24 irányelv az intézkedés arányosságára hivatkozik az olyan kötelező kizárási okokkal kapcsolatban is, mint például az adó- vagy társadalombiztosítási járulék megfizetésének elmulasztására vonatkozó ok (az 57. cikk (3) bekezdésének második albekezdése).

47. Negyedsorban, ha megállapítható e kizárási ok fennállása, a 2014/24 irányelv 57. cikkének (6) bekezdése (amelyet a 98/2016. sz. törvény 171. cikke ültetett át) még megengedi, hogy az érintett ajánlattevő bizonyítékokat nyújthasson be annak igazolására, hogy a korábbi magatartását követően megbízhatóságot tanúsított. [24]

48. Végül, a Deltának a Râmnicu Vâlcea önkormányzata UTE1 szerződést megszüntető határozatával kapcsolatban folyamatban lévő jogvitákra való hivatkozása [25] önmagában nem képezi akadályát e kizárási ok alkalmazásának. Ahogy azt a Meca ügyre vonatkozó indítványban rögzítettem, [26] valamely szerződés lejárat előtti megszüntetésére vonatkozó határozat puszta megtámadása nem válhat olyan akadállyá, amely az ajánlatkérő szervet meggátolja abban, hogy a határozatot eredményező magatartást és a gazdasági szereplő ebből következő megbízhatóságát értékelhesse.

C. A 2014/24 irányelv 57. cikke (4) bekezdésének h) pontja szerinti kizárási okról

49. A 2014/24 irányelv 57. cikke (4) bekezdésének h) pontjában meghatározott, valamely gazdasági szereplőnek a közbeszerzési eljárásból való kizárásának igazolására vonatkozó esetek közé tartozik, hogy

– „a kizárási okok fenn nem állásának, illetve a kiválasztási szempontok teljesülésének ellenőrzéséhez szükséges információk szolgáltatása során hamis nyilatkozatot tett”; és

– „információkat tartott vissza”. [27]

50. A Bíróság az első esettel a 2004/18 irányelv rendelkezésének [nevezetesen a 45. cikk (2) bekezdése g) pontjának] az Esaprojekt ítéletben [28] történő értelmezése során foglalkozott, amely – hasonló kifejezésekkel élve – lehetővé tette a gazdasági szereplő közbeszerzési szerződésből való kizárását azon indokkal, hogy hamis nyilatkozatokat szolgáltatott az ajánlatkérő szerv számára.

51. Az említett ítéletben megállapította, hogy nem volt szükséges a hamis nyilatkozattétel szándékossága, és elegendő volt, hogy fennálljon „egy bizonyos súlyú gondatlanság, tehát olyan gondatlanság, amely meghatározó hatást gyakorolhat a kizárásról, a kiválasztásról, illetve a közbeszerzési szerződés odaítéléséről szóló határozatokra”. Mivel a hivatkozott ügyben fennállt ilyen körülmény, megállapítható volt, hogy a gazdasági szereplő „jelentős mértékben felelős”, ami igazolta „az ajánlatkérő szerv azon döntését, hogy az említett gazdasági szereplőt kizárja az érintett közbeszerzési eljárásból”. [29]

24 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat 21. pontja rögzíti, hogy az UTE2 „csak a megállapítási határozat jogellenességére vonatkozó jogalapokra hivatkozott, és nem nyújtott be bizonyítékokat a megbízhatóságára vonatkozóan […]”. A tárgyaláson a Delta nem említette, hogy a magatartásának orvoslására irányuló korrekciós intézkedéseket tett volna a megbízhatósága visszaszerzése céljából (csak megjegyezte, hogy akkor igyekezett az alvállalkozók szerződtetéséről szóló értesítést pótolni).

25 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat 12. pontjában hivatkozik az említett perfüggőségre.

26 C-41/18, EU:C:2019:183.

27 Bár az általam vizsgált különböző nyelvi változatok eltérnek az állító és tagadó igék alkalmazásában (németül *zurückgehalten*; angolul *has withheld*; franciául *a caché*; olaszul *non ha trasmesso*; portugálul *tiver retido*; románul *nu a divulgat*), úgy vélem, hogy lényegében véve ugyanazt a magatartást írják le.

28 2017. május 4-i ítélet (C-387/14, EU:C:2017:338).

29 Uo., 71. és 77. pont.

52. A második esettel az Impresa di Costruzioni Ing. E. Mantovani és Guerrato ítéletben [30] foglalkozott a Bíróság, a 2004/18 irányelv vonatkozó rendelkezésére való hivatkozással. [31] Az említett ügyben az ajánlattevő elhallgatta ajánlatában a több bűncselekmény miatt elítélt ügyvezetője büntetőjogi helyzetére vonatkozó információt. A Bíróság szerint e körülmény nem volt elegendő az ajánlattevőnek az odaítélési eljárásból való kizárásához. [32]

53. Bár a 2014/24 irányelv 57. cikke (4) bekezdése h) pontjának szövegéből úgy tűnhet, hogy a „súlyosságot" csak a hamis információ nyújtását, nem pedig az információ visszatartását illetően követelik meg, úgy vélem, hogy ez nem így van. Akár aktív magatartásról (hamis információ közlése), akár mulasztó magatartásról (elhallgatás) van szó, az számít, hogy a hamisan szolgáltatott vagy elhallgatott információ hatással legyen az ajánlatkérő szerv által hozandó döntésre. Úgy vélem, hogy ez ismét az arányosság elvének az egyik következménye.

54. A jelen előzetes döntéshozatali eljárásban, ahogy azt már előrebocsátottam, az alapügyben eljáró bíróság – az ajánlatkérő szervvel ellentétben – nem az általam vizsgált kizárási okkal foglalkozik. [33] Mivel ugyanis a Delta vonakodott attól, hogy a CNAIR-rel közölje, hogy a korábbi közbeszerzési szerződését megszüntették az alvállalkozásra vonatkozó rendelkezés megsértése miatt, az említett szerv úgy határozott, hogy (az előző címben már vizsgált kizárási okkal együtt) a 98/2016. sz. törvény 167. cikkének (1) bekezdését alkalmazza, azaz azon nemzeti szabályt, amely a 2014/24 irányelv 57. cikke (4) bekezdésének h) pontját tükrözi.

55. Ebben az összefüggésben, ha a kérdést előterjesztő bíróság célszerűnek véli a CNAIR által alkalmazott második kizárási ok vizsgálatánál elidőzni, az információ eltitkolásának egyedi körülményeit és e magatartás súlyosságát is kell figyelembe vennie.

56. Konkrétan, az ajánlatkérő szerv elől eltitkolt információ súlyosságának értékeléséhez nem elegendő annak megállapítása, hogy az ajánlattevő hallgatott egy esetleges kizárási ok fennállásáról. Emellett mindenképpen mérlegelni kell az elhallgatott információ jelentőségét.

57. A jelen ügyhöz hasonló olyan esetben, amelyben korábban hivatalosan megállapították a szerződés megszüntetését, [34] a jóhiszemű együttműködés elve arra kötelezte a Deltát, hogy a kezdetektől tájékoztassa az ajánlatkérő szervet ezen objektív adatról, függetlenül attól, hogy e szervnek benyújtja mindazon információkat, amelyeket nélkülözhetetlennek tekint annak bizonyításához, hogy véleménye szerint nem történt kötelezettségszegés, vagy az csekély mértékű volt. [35]

58. Mindenesetre a nemzeti bíróság feladata a jogvita tényállási körülményeinek mérlegelése, hogy az arányosság elve alapján tisztázza, hogy az ajánlattevő kizárását az egyik vagy a másik ok igazolja-e kellőképpen.

30 2017. december 20-i ítélet (C-178/16, EU:C:2017:1000).

31 A 2004/18 irányelv 45. cikke (2) bekezdésének g) pontja értelmében „a közbeszerzési eljárásban való részvételből kizárható minden gazdasági szereplő, aki, illetve amely: […] nem közölte a kért adatokat [az e szakaszban előírt adatszolgáltatási kötelezettségének teljesítése során]".

32 2017. december 20-i ítélet (C-178/16, EU:C:2017:1000), 48. pont: „Így az, hogy nem tájékoztatják az ajánlatkérő szervet a korábbi ügyvezető büntetendő cselekményeiről, szintén olyan tényező lehet, amely e rendelkezés értelmében lehetővé teszi az ajánlattevő közbeszerzési eljárásban való részvételből történő kizárását."

33 A tárgyalás során a Bizottság célzott arra, hogy az 57. cikk (4) bekezdésének h) pontja a kizárás alapjául szolgálhat.

34 A tárgyaláson az osztrák kormány hangsúlyozta, hogy a közbeszerzési szerződés lejárat előtti megszüntetése olyan tényező, amelynek jelentősége nem lebecsülhető, és amelyet szükségképpen ki kell emelni a későbbi odaítélési eljárásokban.

35 A tárgyaláson a Delta elismerte, hogy ezt a helyzetet nem tüntette fel az egységes európai közbeszerzési dokumentumban, és arra hivatkozott, hogy a nyomtatványban nincs hely az észrevételekre. Ha azonban a szerződés megszüntetésének sajátos körülményeit ki szerette volna fejteni, semmi nem akadályozta volna abban, hogy írásbeli beadványt nyújtson be az említett magyarázatokkal.

V. Végkövetkeztetés

59. A fent kifejtett érvelések alapján az javaslom, hogy a Bíróság a Curtea de Apel București (bukaresti ítélőtábla, Románia) által előzetes döntéshozatal céljából előterjesztett kérdést az alábbiak szerint válaszolja meg:

„1) A közbeszerzésről és a 2004/18/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2014. február 26-i 2014/24/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 57. cikke (4) bekezdésének g) pontját úgy kell értelmezni, hogy:

– az ajánlatkérő szerv főszabály szerint jogosult kizárni az építési beruházásra irányuló közbeszerzési eljárásból az olyan gazdasági szereplőt, amelynek tekintetében arra alapozva szüntettek meg idő előtt egy korábbi közbeszerzési szerződést, hogy megsértette az őt arra kötelező szabályt, hogy az előírt engedély megszerzése érdekében jelezze, ha az említett építési munkák valamely részébe alvállalkozót kíván bevonni;

– a nemzeti bíróság feladata a jogvita egyedi körülményei és az arányosság elve alapján tisztázni, hogy az (első) közbeszerzési szerződés lejárat előtti megszüntetése az említett szerződés keretében előírt lényeges követelmény teljesítése során felmerült jelentős mértékű meg nem felelésre vezethető vissza, amely elegendő a gazdasági szereplőnek a (második) szerződésből való kizárásához.

2) A 2014/24 irányelv 57. cikke (4) bekezdésének h) pontja nem jelenti akadályát annak, hogy az ajánlatkérő szerv a (második) közbeszerzési szerződésből kizárja azt az ajánlattevőt, amely elhallgatta előle egy korábbi közbeszerzési szerződés arra alapozott megszüntetését, hogy az említett (első) szerződés keretében előírt lényeges követelmény teljesítése során részéről jelentős mértékű meg nem felelés merült fel. A nemzeti bíróság feladata az arányosság elve alapján mérlegelni az információ elhallgatásának súlyosságát.”